

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 12, 2020 | 24.12.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.89](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.89)

УДК:316.6.33

*A. I. Kaplina,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту та інформаційних технологій,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0001-6714-797X*

МОЛОДІЖНИЙ БІЗНЕС ЯК СУЧАСНИЙ ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

*A. Kaplina
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and Information
Technologies, Kherson State Agrarian and Economic University*

YOUTH BUSINESS - MODERN DRIVER OF ECONOMIC DEVELOPMENT

У статті розглянуто проблеми важливості молодіжного підприємництва. Досліджується стан і особливості розвитку молодіжного підприємництва, етапи становлення, виявлено проблеми та визначено перспективи розвитку. Молодіжне підприємництво стає все більш і більш популярним сьогодні. Розвиток інтернет-технологій дає нам багато можливостей для розвитку бізнесу. Не важливо скільки Вам років – кожна людина має рівні шанси для досягнення своїх бізнес-ідей. Однак більшість не знає, як правильно просувати молодіжне підприємництво, тим більш, що за останні 20 років відбулася суттєва трансформація мислення та ставлення до цього молоді. Розвиток молодіжного підприємництва є однією з пріоритетних задач модернізації економіки країни. Однак молодь зтикається з великими труднощами на шляху створення молодіжних підприємств. Автором наведено аналіз вітчизняного та закордонного досвіду форм та засобів підтримки та розвитку молодіжного підприємництва, виокремлені основні формати: благодійні фонди, студентські бізнес-клуби на базі університетів, національні та інтернаціональні бізнес-клуби, бізнес-кампуси, бізнес-інкубатори для студентів та молодих підприємців. Для створення комплексної платформи підтримки та стимулювання підприємництва у молодіжному середовищі в Україні авторами пропонується сформувати всеукраїнську мережу міжвузовських бізнес-клубів. У статті розроблені основні концептуальні положення створення такої мережі структура та механізми її формування, сформовані основні результати та очікувані ефекти.

The article examines the importance of youth entrepreneurship. The state and peculiarities of youth entrepreneurship development, stages of formation, problems were identified and development prospects are identified. Youth entrepreneurship is becoming more and more popular today. The development of Internet technologies gives us many opportunities for business development. It does not matter how old you are – everyone has equal chances to achieve their business ideas. However, most do not know how to promote youth entrepreneurship, especially since over the past 20 years there has been a significant

transformation of thinking and attitudes towards this youth. The development of youth entrepreneurship is one of the priority tasks of modernization of the country's economy. However, young people are facing great difficulties in the way of creating youth enterprises. The author analyzes the domestic and foreign experience of forms and means of support and development of youth entrepreneurship, separated the main formats: charitable foundations, student business clubs on the basis of universities, national and international business clubs, business campuses, business incubators for students and young entrepreneurs. Youth entrepreneurship will help you improve your soft skills. You will be able to improve your communication skills that are essential for absolutely every success. In addition, you will learn how to organize your time, be creative, improve your self-discipline, etc. there are many youth entrepreneurship programs that can help you develop your skills. What problems do young people face when creating their own business: lack of necessary knowledge; low rates of youth entrepreneurship development; low level of innovation component; quality of education; economic and political conditions; shortcomings of the tax system; start-up resource, etc. Youth entrepreneurship can change lives completely. Young people will be able to make their own decisions, organize their own time and be financially independent of their parents. Youth entrepreneurship should be the focus of all segments of government, because it forms the middle class of business, provides young people with jobs, provides stability and solves other many economic problems. To create a comprehensive platform for supporting and stimulating entrepreneurship in the youth environment in Ukraine, the authors propose to form a nationwide network of inter-military business clubs. The article developed the main conceptual provisions for the creation of such a network structure and mechanisms of its formation, formed the main results and expected effects.

Ключові слова: *молодіжне підприємництво; стартап; бізнес-інкубатор; студентський бізнес-клуб.*

Key words: *youth entrepreneurship; startup; business incubator; student business club.*

Постановка проблеми. Сьогодні одним із сучасних тезисів у виступах та докладах уряду України є твердження про необхідність модернізації країни, побудова інноваційної економіки та створення підприємницької структури. Підприємництво є основною рушійною силою економіки з досвіду іноземних країн. В Україні у 2019 році індекс активності підприємців склав 2,5%. Їх частка склала 35% від загальної кількості підприємців [2]. Серед причин непопулярності підприємництва експерти виокремлюють не тільки відсутність сприятливих, стабільних економічних умов для ведення бізнесу, але і відсутність необхідних знань та не сформованість компетенцій у галузі підприємництва. Крім того, в Україні поки що не сформувалася підприємницька культура. Слід зазначити, що у більшості регіонів України не існує платформ, на яких молоді люди могли б отримувати актуальні знання та навички, обмінюватися інформацією, розробляти власні ідеї, отримувати консультації експертів. В результаті інноваційні ідеї або не з'являються або не виходять на ринок, залишаючись у стінах Вишів та наукових лабораторій.

У той же час молодіжний бізнес відіграє вирішальну роль у вирішенні соціально-економічних проблем, таких як створення нових робочих місць та скорочення рівня безробіття, підготовка кваліфікованих кадрів. Розширення можливостей та посилення впливу молодіжного підприємництва обумовлює необхідність використання його потенціалу. Адже саме сьогоднішня молодь, молодіжне підприємництво будуть визначати імідж країни вже через 10 років, від розвитку сучасного молодіжного підприємництва будуть залежати темпи економічного зростання та розвитку нашої країни завтра.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує безліч статей та програмних документів, що розглядають проблеми залучення молоді до підприємницької діяльності. Фундамент у вирішенні окремих проблем в рамках цього питання заклали такі науковці, як Т. Збрицька, Ю. Щотова, А. Левченко, І.Думанська; теоретичні напрацювання у сфері розв'язання проблем зайнятості молоді здійснені представниками економічної науки, зокрема Е. Лібановою, А. Колотом, І. Демченко, М. Долішнім, В. Петюхом, О. Грішшовою.[1, с. 196].

Постановка завдання. Молодь – найбільш активна частина суспільства, яка швидко реагує на будь-які зміни у житті та яка ефективно сприймає корисні їх сторони. Тому, можна говорити про те, що молодь має великий потенціал та здатність до підприємницької діяльності, ніж інші вікові групи.

Молодіжне підприємництво – це досить складний вектор, який потребує особливо серйозної уваги з боку державних органів. Його правильно побудована цілеспрямована підтримка забезпечить розвиток малого підприємництва в регіонах, що у свою чергу, призведе до економічного зростання, до підвищення інвестиційної привабливості регіонів. Проте, молодь зтикається з певними труднощами на шляху створення молодіжних підприємств. Ці проблеми пов'язані як з фінансовими труднощами у створенні підприємств, так і з недостатньою обізнаністю молодих людей. Сюди відносять високі податкові ставки та відсотки за кредити, відсутність початкового капіталу у молоді, обмеженість чи відсутність економічних та виробничих зв'язків, недостатність досвіду. Ці та інші проблеми потребують обов'язкового їх вирішення шляхом державної підтримки молодіжного підприємництва.

Таким чином, сьогодні молодіжне підприємництво є одним з пріоритетних напрямів розвитку малого бізнесу в Україні. Створення сприятливих умов, стимулювання молоді займатися підприємницькою діяльністю, розглядається у різних програмах загальнодержавного рівня.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно статистики, приблизно 300 млн. молоді в віці від 18 до 30 років у всьому світі або не мають постійного місця роботи, або взагалі є безробітними. Близько 20% з них мають чудові здібності для початку власного бізнесу та, у силу різних причин, тільки 5% вирішують це розпочати. Виокремлення молодіжного підприємництва у якості особливого сегменту підприємництва відбувається тому, що на відміну від інших видів підприємництва воно має свої специфічні ознаки, сильні та слабкі сторони (табл.1) [1].

Дані ознаки, виокремлюючи молодіжне підприємництво в особу категорію визначають основні задачі стосовно його підтримки: розвиток сильних та слабких сторін.

Для стимулювання та створення сприятливих умов розвитку молодіжного підприємництва на регіональних рівнях розроблені різноманітні програми. Слід відмітити, що соціологічні дослідження дозволяють виявити сфери діяльності, які цікавлять молодь, а отримана в дослідженнях інформація допомагає у розробці програм у галузі молодіжної політики, які у подальшому успішно реалізуються, так як відповідають інтересам даної соціальної групи.

На сьогодні невирішеними залишається ціле коло специфічних проблем, які впливають на готовність молоді створювати самостійні бізнес-проекти. До них належать:

1. Соціальні настрої. Слабким у молодіжному середовищі залишається підприємницький дух, який ставить за мету ризикувати, створювати нове. Молодь сьогодні віддає перевагу перспективам самореалізації у сфері великого бізнес чи державної служби.

Таблиця 1.
Сильні та слабкі сторони молодіжного підприємництва

Сильні сторони молодіжного підприємництва	Висока інноваційна активність, інноваційність мислення
	Висока мобільність, гнучкість підходів, швидка реакція на освоєння нових ринків
	Високий рівень можливостей систематичного оновлення своїх підприємницьких знань та навичок у відповідності до мінливих вимог виробництва та ринку
	Потенційна здатність молодих людей витримувати підвищені трудові та нервові навантаження, які супроводжують підприємницьку діяльність, особливо на початковому етапі
	Схильність молоді до ризику
Сильні сторони молодіжного підприємництва	Незначний соціальний досвід
	Відсутність ділової репутації
	Слабкі практичні навички застосування економічних знань та механізмів
	Проблема формування початкового капіталу
	Брак особистих контактів у галузі бізнес та у владно-управлінських структурах
	Незахищеність від впливу бюрократичних структур
Найбільш активна спокуса «тіньового» підприємництва та незахищеність від впливу кримінальних структур	

2. Сприйняття підприємців масовою свідомістю. Підприємці як соціальна група не входять в коло професійних уподобань молоді. У молодіжному середовищі підприємницька діяльність сприймається у контексті подолання труднощів, ніж досягнення успіху.

3. Зміст освіти. У традиційних учбових закладах надають необхідні економічні знання, проте не формуються стимули та поведінкові компетенції, необхідні для успішної підприємницької діяльності.

4. Стартові умови. Заходи, які застосовуються у напрямку підтримки малого бізнесу для молоді як соціальної групи, поки що не дають видимого результату. Адміністративні, правові та фінансові бар'єри, не сприяють вільному виходу на ринок.

5. Неінформованість молоді про організації, які надають державну підтримку малого підприємництва. Як свідчать результати опитування, про такі організації знають лише 18% респондентів.

Подивимося на досвід закордонних країн та розглянемо їх механізми стимулювання розвитку студентського підприємництва. Для аналізу існуючих у світовій практиці форм підтримки студентського та молодіжного підприємництва було наведено кабінетне дослідження інтернет-ресурсів та були розглянуті некомерційні та комерційні організації, діяльність яких пов'язана з фінансуванням, інформаційною підтримкою та освітою молодих підприємців. Умовно ці організації можна розділити на наступні групи:

1. Благодійні фонди. Першочергова функція таких фондів є часткове або повне фінансування стартап-проектів. Яскравим прикладом фонду підтримки молодіжного підприємництва є міжнародна організація "The Prince's Youth Business International" (YBI). Згідно звітів організації за 2019 рік фондом було профінансовано 8650 стартап-проектів по всьому світу.

2. Студентські бізнес-клуби на базі університету. Види діяльності: організація дискусійних клубів, проведення учбових курсів, тренінгів, консультації у різних сферах менеджменту та бізнесу. Бізнес-клуби такого формату зазвичай виступають у якості інформаційної платформи для інвесторів. Прикладами таких організацій можуть стати: Aalto Entrepreneurship Society and Aalto Venture Park, Фінляндія; Columbia Entrepreneurs Organization (CEO), США; GSB Entrepreneur Club, США; HBS Entrepreneurship Club, США; University of Wisconsin Entrepreneurship Association, США; Idelab, Швеція; GU Holding, Швеція.

3. Національні та інтернаціональні бізнес-клуби. Види діяльності, як і у минулих. Головна відмінність полягає у тому, що доступ до інформації отримують не лише студенти одного певного університету, але і будь-які молоді підприємці з інших учбових закладів. Прикладами таких організацій можуть стати: Asia-Pacific Student Entrepreneurship Society (ASES), Індія; National Association for Community College Entrepreneurship (NACCE), США; Student Entrepreneur Support Project (Asian Student Entrepreneur Support Fund), Японія; The Center for Entrepreneurship (CFE), США; The Youth Business Support Unit (YBSU) at Sharek Youth Forum, Палестина.

4. Бізнес-кампуси. Це академічні курси з розширеною практичною частиною, яка присвячена розробці та реалізації бізнес-проектів. Прикладами можуть стати: Hinman Campus Entrepreneurial Opportunities Program (Hinman CEOs), США; The Austin Entrepreneurship Program at Weatherford Residential College, США.

5. Бізнес-інкубатори для студентів або молодих підприємців. Створені для полегшення реалізації бізнес-проектів підприємцями, у яких не вистачає досвіду. Їм надаються офісні (а також комерційні та виробничі) платформи за заниженими цінами, а також інші пільги. Для таких організацій типове надання консультацій у різних сферах, пов'язаних з підприємницькою справою. Досить рідка фінансова підтримка стартапів. Прикладів таких бізнес-інкубаторів у сучасному світі багато, наприклад деякі з них: Darebin Enterprise Centre Ltd (DECL), Австралія; DUHatch Student Business Incubator, США; The UNI Student Business Incubator of the John Pappajohn Entrepreneurial Center, США; Student Business Incubator Program of Asheville-Buncombe Technical Community College, США; SBI of University of Wisconsin-Madison, США; The Student Business Incubator operated by the Office of Technology Transfer and Economic Development (TTED) at Missouri University of Science and Technology (Missouri S&T), США; Student entrepreneurship project, Швейцарія; SUREstart Business Incubators, Шотландія; The Entrepreneurship Cell of IIT Madras, Індія та інші.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз різних форм стимулювання молодіжного підприємництва свідчить про те, що підтримка відбувається у різних напрямках: фінансова, консалтингова, інформаційна, інфраструктурна, освітня.

З метою формування молодіжного підприємництва у даний час необхідно: створювати профільну підготовку, вчити основним правилам ведення бізнесу; масово залучати молодь до підприємницької справи; збільшувати попит на підприємницьку діяльність серед молоді; як найбільше інформувати про державні програми для підтримки молодіжного підприємництва; надавати можливість або практики, або стажування у бізнес-сфері; навчати усім маркетинговим знанням, для просування бізнесу.

Не дивлячись на суттєві проблеми створення та функціонування молодіжного бізнесу, по факту молодь готова ризикувати, а спираючись на досвід закордонних країн з розвиненим малим підприємництвом, та за підтримки українського уряду та різних недержавних фондів, можливе підвищення економічного рівня розвитку України

Література.

1. Думанська І.Ю. Молодіжне інноваційне підприємництво як національна доктрина модернізації економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2013. № 4. т. 2. С. 194-200.

2. Левченко А.О., Янішевська А.В. Молодіжне підприємництво – перспективний шанс для молодих спеціалістів. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2009. № 15. С. 52-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_15_10. (дата звернення 01.09.2020).

3. ОстріковаТ. Креативна економіка: що це таке та чому саме вона може врятувати Україну. URL: https://24tv.ua/kreativna_ekonomika_shho_tse_take_ta_chomu_same_vona_mozhe_vryatuvati_ukrayinu_n1024780. (дата звернення 01.09.2020).

4. Культурні індустрії в сучасному місті. URL: <http://www.creativecities.org.ua/uk/creativeindustries/texts/?newsid=22>. (дата звернення 01.09.2020).
5. Капліна А.І. Молодіжне підприємництво: проблеми та шляхи їх вирішення. Ефективна економіка. 2020. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8312> (дата звернення: 01.12.2020). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.50).
6. Капліна А. І. Молодіжне підприємництво — перспективний шанс для молоді. Агросвіт. 2020. № 19-20. С. 47–50. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.19-20.47](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.19-20.47)

References.

1. Dumanska, I.Yu. (2013), “Youth innovation entrepreneurship as a national doctrine of modernization of the economy”, *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences*, Vol 4, no. 2, pp. 194-200.
2. Levchenko, A.O. and Janishevskaya, A.V. (2009), “Youth entrepreneurship is a promising chance for young professionals”, *Scientific works of KNTU. Economic sciences*, vol. 15, pp. 52-56, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2009_15_10. (Accessed 01.09.2020).
3. Ostrikova, T. (2018), “Creative economy: what it is and why it can save Ukraine”, available at: https://24tv.ua/kreativna_ekonomika_shho_tse_take_ta_chomu_same_vona_mozhe_vryatuvati_ukrayinu_n1024780 (Accessed 01.09.2020).
4. creativecities.org.ua (2020), “Cultural industries in the modern city”, available at: <http://www.creativecities.org.ua/uk/creativeindustries/texts/?newsid=22>. (Accessed 01.09.2020).
5. Kaplina A.I. (2020), “Youth entrepreneurship: problems and ways to solve them”, *Efficient economy*, vol.11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8312> (Accessed: 01.12.2020). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.50).
6. Kaplina A.I. (2020), “Youth entrepreneurship is a promising chance for young people”, *Agrosvit*, vol. 19-20, pp. 47–50. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.19-20.47](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.19-20.47)

Стаття надійшла до редакції 07.12.2020 р.